

Úvod do ekonomiky vzdělávání

Předmět zkoumání

- 1) Vnitřní ekonomika školství – zkoumá mikroekonomické aspekty výchovy a vzdělávání (plánování počtu učitelů, žáků, odměňování..)
- 2) Vnější ekonomika školství – zkoumá makroekonomické aspekty vzdělávání (vliv vzdělávání na ekonomický růst, celkové náklady..)

Okruhy problémů, které EŠ zkoumá

- Vzájemný vztah vzdělání a vědeckotechnického pokroku
- Financování školství
- Prognózování školství
- Veřejná správa ve školství
- Odměňování pedagogických a nepedagogických pracovníků
- Terciární vzdělávání
- Vyhodnocení nákladů na vzdělání
- Hmotné zabezpečování žáků a studentů

Harmonogram přednášek

- Teorie lidského kapitálu, investiční přístup k vzdělávání. Vztah mezi kvalifikací a trhem práce. Uplatnění absolventů a problém nezaměstnanosti. Efektivní využití lidského kapitálu.
- Veřejná správa ve školství, právní subjektivita škol. Vývoj a principy reformy. Právníkové formy škol a školských zařízení. Struktura vzdělávací soustavy.
- Regionální školství. Předškolní, základní a střední školství. Obsahový rámec vzdělávání (kurikulum).
- Alternativní školství. Soukromé a církevní školy a jejich financování, vyšší odborné školy, jejich místo ve vzdělávacím systému a perspektiva
- Financování regionálního školství. Normativy ve školství. Rozpočtové ukazatele. Tvorba rozpočtu školy a financování.
- Odměňování ve školství. Pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci. Postavení učitelů ve společnosti, odměňování ve školství.
- Terciární vzdělávání v ČR. Veřejné, soukromé a státní vysoké školy. Samospráva VS. Systém financování.
- Problematika zavedení školného v ČR jako alternativní způsob financování vysokých škol. Modely finanční spoluúčasti studentů na studiu.
- Public-private Partnerships. Spolupráce veřejného a soukromého sektoru a její možnosti v oblasti vzdělávání.
- Kvalita ve vzdělávání. Hodnocení, sebehodnocení, evaluace. Autoevaluace. Akreditační komise ČR, Česká školní inspekce.
- Celoživotní vzdělávání. Vzdělávací politika a Evropská unie. Nástroje evropské vzdělávací politiky. Mezinárodní srovnání.

Základní úprava oblasti školství

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením
- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (2007)
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

ISCED - Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání

ISCED 0	pre-primární vzdělávání
ISCED 1	primární vzdělávání
ISCED 2	nižší sekundární vzdělávání
ISCED 3	vyšší sekundární vzdělávání
ISCED 4	postsekundární vzdělávání nikoli terciární
ISCED 5	první stupeň terciárního vzdělávání
ISCED 6	druhý stupeň terciárního vzdělávání

http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/mezinarodni_standardni_klasifikace_vzdelavani_isced

Školy

- Mateřské školy – od 3 do 6 let, v posledním roce musí být bezplatná docházka umožněna všem dětem, neposkytuje stupeň vzdělání, ISCED 0
- ZŠ – primární a nižší sekundární vzdělávání (ISCED 1 + 2); 9 let, absolvováním dosáhne ISCED 2A, speciální škola ISCED 2C
- SŠ – vyšší sekundární (ISCED 3) + postsekundární vzdělání ISCED 4 – nádstavbové studium; 3A maturitní zkouška
- Konzervatoře (ISCED 2, 3A, 5B) 5B – vyšší odborné vzdělání, 3A – maturitní zkouška
- VOŠ – vyšší odborné vzdělání, terciární vzdělávání (ISCED 5B)
- VŠ – ISCED 5A – bakalářské, magistercké; ISCED 6 doktorské.

Školská zařízení

- Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- Školská poradenská zařízení,
- Školská výchovná a ubytovací zařízení,
- Školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání,
- Zařízení školního stravování,
- Školská účelová zařízení,
- Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy a pro preventivně výchovnou péči.

Všeobecná správa

- Státní správa – MŠMT, Česká školní inspekce, krajské úřady, obecní úřady, obce s rozšířenou působností, ředitelé škol a školských zařízení
- Samospráva – kraje, obce, školské rady, vysoká stupeň autonomie vysokého školství

MŠMT

- Výkon dle oblastí – skupiny (7)
- Zřizuje účelová odborná zařízení:
- Výzkumný ústav pedagogický, <http://www.vuppraha.cz/>
- Národní ústav odborného vzdělávání, www.nuov.cz
<http://www.narodni-kvalifikace.cz/>

- Centrum pro studium vysokého školství, <http://www.csvs.cz/>
- Národní institut dětí a mládeže, www.nidm.cz
- Institut pedagogicko-psychologického poradenství, www.ippp.cz
- Národní institut pro další vzdělávání, <http://www.nidv.cz/cs/>
- Ústav pro informace ve vzdělávání, www.uiv.cz
- Centrum pro hodnocení výsledků vzdělávání ,
<http://www.ceremat.cz/>

Funkce ministerstva

- Stanovuje základní principy financování škol a školských zařízení
- Podklady pro sestavování návrhu státního rozpočtu
- Zásady pro přiděl finančních prostředků
- Přímou přiděluje prostředky školám, které zřizuje, církevním školám, veřejným vysokým školám a v nepatrné míře soukromým vysokým školám
- Přiděluje prostředky krajům
- Stanovuje podmínky poskytování dotací soukromým školám a školským zařízením
- Kontroluje využití přidělených prostředků

Financování školství

- V rozhodující míře z veřejných rozpočtů (státního, ÚSC)
- Normativní financování (1992) x financování na instituci – financování neinvestičních výdajů (investiční výdaje nenormativně)

Financování

Makroekonomické ukazatele školství

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹⁾
HDP v mld Kč v běžných cenách (sezónně očištěno)	2 464,9	2 577,6	2 812,8	2 982,2	3 218,7	3 533,6	3705,7
Veřejné výdaje na školství v mld Kč, v běžné ceny	108,5	115,9	123,0	130,3	142,8	153,0	151,0
Výdaje na školství v relaci k HDP v %	4,5	4,5	4,4	4,4	4,4	4,3	4,1

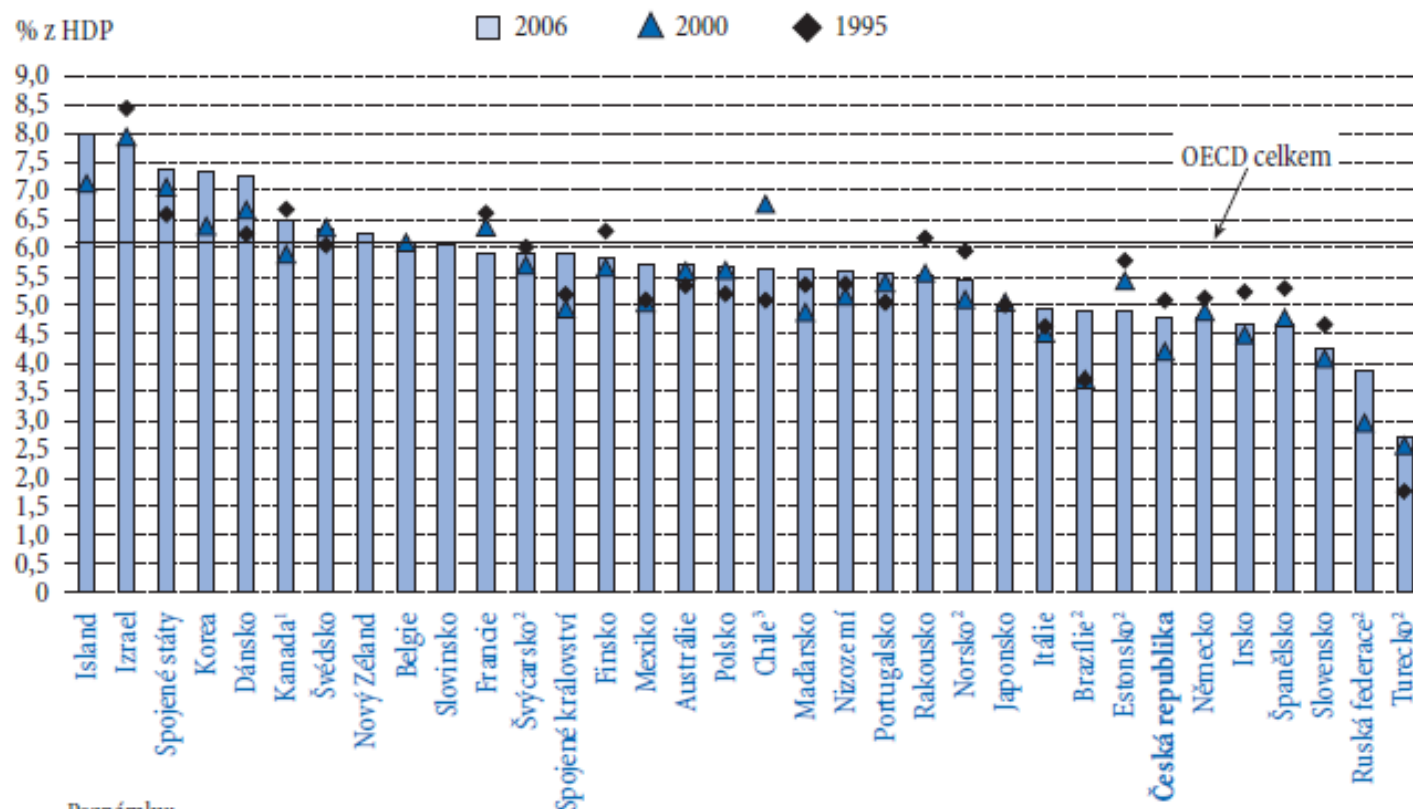
Pramen: ÚIV

¹⁾ Meziroční snížení výdajů v roce 2008 je dáno aplikací zákona 26/2008 Sb. Nevyčerpané prostředky organizačních složek státu se již nepřevádějí do rezervního fondu a nejsou tak zahrnuty ve výdajích za rok 2008.

Výdaje na vzdělávání jako procento HDP (1995, 2000, 2006)

(Investice do vzdělávání jako podíl vzhledem k HDP, jedná o výdaje do vzdělávání v soukromých i veřejných institucích z veřejných i soukromých zdrojů.)

Země OECD vydají v průměru na vzdělávání 6,1 % svého kolektivního HDP. Mezi roky 1995 a 2006 byl v téměř polovině z 28 zemí OECD a partnerských zemí s dostupnými údaji nárůst výdajů do vzdělávání nižší než nárůst národního důchodu.

Poznámky:

1. Údaje za rok 2005 místo 2006.
2. Pouze veřejné výdaje, ve Švýcarsku pouze výdaje na terciární vzdělávání.
3. Údaje za rok 2007 místo 2006.

Země jsou seřazeny sestupně podle celkových výdajů z veřejných i soukromých zdrojů.

Zdroj: OECD. Tabulka 2.1, Annex 3 (www.oecd.org/edu/eag2009)

Probíhající diskuse a další vývoj

- Rámcové vzdělávací programy (kurikulární reforma)
- Státní maturity, www.novamaturita.cz
- Reforma terciárního vzdělávání, <http://www.reformy-msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/>
- Reforma veřejné správy – zřizovatelské a správní kompetence v působnosti krajů a obcí x koncepční kompetence, rozhodující kompetence finanční => problémy s financováním regionálního školství
- Optimalizace škol
- Další vzdělávání (celoživotní vzdělávání)